

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : การวิเคราะห์รายได้ของเกษตรกรจากการดำเนินกิจกรรมทาง
เศรษฐกิจแบบพอเพียง ในจังหวัดเพชรบูรณ์
ชื่อผู้เขียน : นายปรีชา พรหมมา
ชื่อปริญญา : เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะ : เศรษฐศาสตร์
ปีการศึกษา : 2543

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประสาร บุญเสริม ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ถวิล นิลใบ
3. รองศาสตราจารย์ สมบูรณ์ ศุภศิลป์

เศรษฐกิจแบบพอเพียงเป็นพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งพระองค์ได้พระราชทานแก่ราษฎรเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 ต่อมาเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 ประเทศไทยได้ประกาศลอยตัวค่าของเงินบาท เพราะประสบกับวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช จึงได้ทรงย้ายในเรื่องเศรษฐกิจแบบพอเพียงอีกครั้งเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 สำหรับในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร พระองค์ได้พระราชทานพระราชดำริเรื่อง “เกษตรทฤษฎีใหม่” เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2532 อันเป็นแนวทางในการจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่ขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร ปัจจุบัน (พ.ศ. 2543) การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวเศรษฐกิจแบบพอเพียง ได้ดำเนินการแล้ว 73 จังหวัด (ยกเว้นจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดนครปฐม) มีเกษตรกรจำนวน 14,896 ราย ในส่วนของจังหวัดเพชรบูรณ์ได้ดำเนินการจำนวน 9 อำเภอมีเกษตรกรจำนวน 309 ราย โดยในเขตอำเภอเมืองเพชรบูรณ์มีเกษตรกรทำเกษตรทฤษฎีใหม่จำนวน 64 ราย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ เพื่อศึกษาการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามแนวทฤษฎีใหม่ เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพล

ต่อระดับรายได้ของเกษตรกร และเพื่อศึกษารายได้ของเกษตรกรที่คาดว่าจะได้รับในอีก 5 ปีข้างหน้า ในการศึกษานี้ได้ศึกษาเฉพาะในเขตอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 64 ชุด วิธีการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครัวเรือนเกษตรกร ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบสมมติฐาน และส่วนที่ 3 การวิเคราะห์รายได้ของเกษตรกรที่คาดว่าจะได้รับในอีก 5 ปีข้างหน้า ใช้วิธีการทางสถิติโดยการคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสถิติไคสแควร์ ($\text{Chi - square} = \chi^2$) และ t-test

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายได้ของเกษตรกรได้แก่ ระดับความพอเพียงของน้ำเพื่อการเกษตร วิธีการขายพืชผลทางการเกษตร ระดับของการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน และขนาดพื้นที่ทำการเกษตร สำหรับปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อระดับรายได้ของเกษตรกร ได้แก่ จำนวนสัตว์ที่เลี้ยง ระดับการศึกษาและอายุของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร นอกจากนี้พบว่ากลุ่มเกษตรกรที่มีน้ำเพียงพอมีรายได้แตกต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่มีน้ำไม่เพียงพอ สำหรับกลุ่มอื่นๆ มีรายได้ไม่แตกต่างกัน และจากการประมาณการระดับรายได้ของเกษตรกรในอีก 5 ปีข้างหน้า พบว่าอยู่ในช่วงปีละ 68,000 บาท ถึง 133,000 บาท

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรควรมีการพัฒนาการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านให้มากขึ้นเพราะจะเป็นการเพิ่มรายได้และลดต้นทุนในการผลิต ควรมีการจัดตั้งตลาดกลางชุมชนเพื่อรองรับผลผลิตการเกษตร และรัฐบาลควรให้การสนับสนุนการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และลดปริมาณผลผลิตส่วนเกิน